

Súd:	Najvyšší súd SR
Spisová značka:	2ObdoV/4/2021
Identifikačné číslo spisu:	6116203895
Dátum vydania rozhodnutia:	12.08.2022
Meno a priezvisko:	JUDr. Andrea Moravčíková
Funkcia:	sudca
ECLI:	ECLI:SK:NSSR:2022:6116203895.8

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedníčky senátu JUDr. Andrey Moravčíkovej, PhD. a členiek senátu JUDr. Kataríny Pramukovej, JUDr. Aleny Prieцelovej, JUDr. Lenky Praženkovej a JUDr. Gabriely Mederovej, v spore žalobcu: Správcovská a reštrukturalizačná, k. s., so sídlom Horná 13, 974 01 Banská Bystrica, IČO: 36 866 555, správca konkurznej podstaty úpadcu INTERWOOD, a.s., so sídlom Bellova 696/2, 031 01 Liptovský Mikuláš, IČO: 36 393 185, právne zast. SUCHÝ & PARTNERS s. r. o., so sídlom kancelárie Horná 13, 974 01 Banská Bystrica, IČO: 52 826 791, proti žalovanej: JUDr. Y. X., rod. X., nar. XX. U. XXXX, bytom O., právne zast. JUDr. Katarína Uhrinová, advokátka, so sídlom Nám. Š. Moyzesa 4, 974 01 Banská Bystrica, za účasti intervenienta na strane žalovanej KOOPERATIVA poisťovňa, a.s. Vienna Insurance Group, so sídlom Štefanovičova 4, Bratislava, IČO: 00 585 441, právne zast. Advokátska kancelária Miroslav Maďar, s.r.o., so sídlom Horná 26, Banská Bystrica, IČO: 36 868 299, o náhradu škody vo výške 998 040,98 eur, vedenom na Krajskom súde v Banskej Bystrici sp. zn. 44Cbi/1/2016, o dovolaní žalovanej proti rozsudku Najvyššieho súdu Slovenskej republiky č. k. 2Obo/12/2019-577 zo dňa 10. marca 2021, takto

rozhodol:

Najvyšší súd Slovenskej republiky rozsudok Najvyššieho súdu Slovenskej republiky zo dňa 10. marca 2021, č. k. 2Obo/12/2019-577 a rozsudok Krajského súdu v Banskej Bystrici č. k. 44Cbi/1/2016-491 zo dňa 11. júna 2019 z r u š u j e a v e c v r a c i a na ďalšie konanie Krajského súdu v Banskej Bystrici.

Odôvodnenie

1. Krajský súd v Banskej Bystrici (ďalej aj „súd prvej inštancie“) rozsudkom č. k. 44Cbi/1/2016-491 zo dňa 11. júna 2019 (druhým v poradí), v prvom výroku rozhodol, že žalovaná je povinná zaplatiť žalobcovi sumu vo výške 988 617,60 eur do troch dní od právoplatnosti rozsudku. Dalším výrokom rozhodol, že žalobcovi priznáva voči žalovanej nárok na náhradu trov konania v rozsahu 100 %.

2. Z odôvodnenia rozhodnutia vyplynulo, že žalovaná bola (prvým) rozsudkom Okresného súdu Banská Bystrica sp. zn. 2T/51/2012 zo dňa 25. novembra 2014 v spojení s uznesením Krajského súdu v Nitre sp. zn. 2To/5/2015, zo dňa 27. mája 2015 uznaná vinnou z prečinu porušovania povinnosti pri správe cudzieho majetku podľa ust. § 238 Trestného zákona, poškodený - úpadca bol odkázaný s nárokom na náhradu škody na občianske súdne konanie. Žalovaná sa ako správkyňa konkurznej podstaty spoločnosti

INTERWOOD, a.s., so sídlom Bellova 696/2, Liptovský Mikuláš, IČO: 36 393 185 (ďalej aj „úpadca“) v období od 28. júna 2006 do 31. júla 2009 najmä v rozpore s ust. § 8 ods. 2 zákona č. 328/1991 Zb. o konkurze a vyrovnaní (ďalej len „ZKV“), v rozpore s jeho účelom a bez súhlasu konkurzného súdu a veriteľského výboru neoprávnene investovala finančné prostriedky získané zo speňaženia podstaty a inej činnosti správcu, v trinástich uzavretých zmenkových obchodoch kúpou a predajom zmeniek vystavených spoločnosťou CI HOLDING, akciová spoločnosť, so sídlom Poľná 1, Bratislava, IČO: 36 020 095 (ďalej len „CI HOLDING“). Finančné prostriedky, slúžiace na pomerné uspokojenie veriteľov úpadcu previedla na účet CI HOLDING, čím síce dosiahla zisk v hodnote vo výške 122 762,17 eur, ale na základe confirmácie o uzavretom obchode zo dňa 15. apríla 2009 následne odkúpila opätovne novú zmenku vystaviteľa CI HOLDING za sumu vo výške 1 327 756,75 eur s dátumom splatnosti 31. júla 2006 v úrokovej sadzbe 3,5 % p. a. a s predpokladaným výnosom vo výške 13 812,36 eur. Finančné prostriedky opäť poukázala na účet CI HOLDING dňa 16. apríla 2009. V dobe splatnosti zmenky na základe confirmácie o uzavretom obchode medzi žalovanou a kupujúcim CI HOLDING zo dňa 31. júla 2009 došlo k spätnému odkúpeniu zmenky vystaviteľa CI HOLDING za sumu vo výške 1 341 569,11 eur s tým, že na účet úpadcu kupujúci zaslal len výnos (13 812,36 eur) s tým, že zostávajúca suma vo výške 1 327 756,75 eur bude použitá „bez pohybu kapitálu“ na úhradu novej zmenky. Zároveň toho istého dňa žalovaná na základe ďalšej confirmácie o uzavretom obchode zo dňa 31. júla 2009 odkúpila novú zmenku vystaviteľa CI HOLDING za sumu vo výške 1 327 756,75 eur s dátumom splatnosti 12. októbra 2009 v úrokovej sadzbe 3,5 % p. a. a predpokladaným výnosom 9 423,38 eur, pričom na úhradu zmenky bola použitá suma z predošlého zmenkového obchodu (bez pohybu kapitálu) nachádzajúca sa stále na účte CI HOLDING, avšak v dobe splatnosti tejto zmenky znejúcej na zmenečnú sumu vo výške 1 337 180,13 eur už nedošlo k jej spätnému odkúpeniu zo strany CI HOLDING a finančné prostriedky neboli vrátené na účet žalobcu z dôvodu údajnej insolventnosti spoločnosti CI HOLDING. Týmto konaní mala žalovaná spôsobiť úpadcovi škodu vo výške 1 327 756,75 eur.

3. Následkom porušenia právnej povinnosti žalovanou mala žalobcovi vzniknúť skutočná škoda vo výške investovaných prostriedkov v sume vo výške 998 040,98 eur, ktorú žalobca nezískal späť, čím došlo k zmenšeniu jeho majetku v zodpovedajúcej výške a k nežiadúcemu prietahu konkurzného konania. Rozdiel skutočnej škody a škody vyčíslenej v trestnom konaní spočíval v tom, že žalovaná ako správkyňa konkurznej podstaty úpadcu využitím zákonných a iných práv, ktoré sa k zmenke viazali, vymohla v exekučných konaniach voči CI HOLDING, v prospech podstaty sumu vo výške 339 139,15 eur. Žalobca mal za to, že škoda vznikla úpadcovi, keďže v priebehu konkurzného konania finančné prostriedky úpadcu ostávajú jeho majetkom, kým nie sú zákonom predpokladaným spôsobom vyplatené veriteľovi úpadcu. Vznik škody je v príčinnej súvislosti s protiprávnym konaním žalovanej ako správkyne, keďže finančné prostriedky sa stali nedostupnými práve v dôsledku toho, že ich žalovaná investovala v spoločnosti CI HOLDING, a preto boli podľa žalobcu naplnené všetky podmienky zodpovednosti za škodu spôsobenú žalobcovi v sume 998 040,98 eur.

4. Žalobca pred pojednávaním konanom dňa 22. novembra 2016 na Krajskom súde v Banskej Bystrici doručil čiastočné späťvzatie žaloby vo výške 9 423,38 eur, nakoľko táto suma bola uplatňovaná pôvodne aj v trestnom konaní, pričom sa jednalo o predpokladaný výnos zo zmenkového obchodu a nešlo o reálnu škodu, a teda nárok uplatňovaný po čiastočnom späťvzatí je vo výške 988 617,60 eur.

5. Súd prvej inštancie ďalej uviedol, že žalovaná podaním zo dňa 21. októbra 2016 navrhla prerušiť konanie podľa ust. § 164 zákona č. 160/2015 Z. z. Civilný sporový poriadok (ďalej len „C. s. p.“) z dôvodu, že prebieha konanie v ktorom sa rieši otázka, ktorá môže mať význam pre rozhodnutie súdu vo veci. Poukázala na to, že voči právoplatným trestným rozhodnutiam podala mimoriadny opravný prostriedok - dovolanie, o ktorom rozhodol Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej aj „najvyšší súd“ alebo „NS SR“) sp. zn. 3Tdo/9/2016 zo dňa 18. januára 2017, ktorým bolo zrušené uznesenie Krajského súdu v Nitre sp. zn. 2To/5/2015 a zároveň boli zrušené aj rozhodnutia obsahovo nadväzujúce, ak vzhľadom na zmenu, ku ktorej došlo stratili podklad. Následne Krajský súd v Nitre novým rozhodnutím sp. zn. 2To/11/2017 zo dňa 29. marca 2017 žalovanú spod obžaloby oslobodil z dôvodu, že skutok nie je trestným činom, nakoľko po objektívnej stránke žalovaného trestného činu chýba protiprávnosť, a

zároveň je vylúčené zavinenie.

6. Podaním spoločnosti KOOOPERATIVA poisťovňa, a.s., Vienna Insurance Group zo dňa 1. marca 2017, táto oznámila vstup do konania ako intervenient na strane žalovanej, preto súd prvej inštancie sporovým stranám oznámil podľa ust. § 82 ods. 4 C. s. p. vstup intervenienta do konania. Nakoľko sporové strany voči vstupu intervenienta do konania nenamietali, súd o prípustnosti jeho vstupu podľa § 83 C. s. p. nerozhodoval a s intervenientom ďalej konal.

7. Krajský súd v Banskej Bystrici vo veci pôvodne rozhodol rozsudkom č. k. 44Cbi/1/2016-219 zo dňa 30. mája 2017 tak, že návrh žalovanej na prerušenie konania zamietol, konanie v časti o zaplatenie 9 423,38 eur zastavil, zároveň žalovanú zaviazal zaplatiť žalobcovi sumu vo výške 819 805,24 eur a vo zvyšku žalobu zamietol. Na odvolanie žalobcu, žalovanej aj intervenienta najvyšší súd ako súd odvolací rozhodnutím sp. zn. 2Obo/13/2017 zo dňa 20. februára 2019, rozsudok súdu prvej inštancie vo veci samej v napadnutej zaväzujúcej, zamietajúcej časti, ako i v súvisiacom výroku o trovách konania, zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie a nové rozhodnutie. Odvolací súd mal za to, že súd prvej inštancie dospel k nesprávnym skutkovým, ako aj právnym záverom, pokiaľ žalovanou podanú námietku premĺčania vyhodnotil ako nedôvodnú, konštatujúc, že táto časť rozhodnutia súdu prvej inštancie je nesprávna a nedostatočne odôvodnená. Tiež konštatoval, že súd prvej inštancie sa nevysporiadal ani s otázkou odkladného účinku trestného konania v súvislosti so začatím plynutia subjektívnej premĺčacej doby, nestotožnil sa ani s právnym záverom súdu prvej inštancie ohľadom otázky určenia samotnej výšky škody. Odvolací súd uložil povinnosť súdu prvej inštancie vysporiadať sa s existenciou predpokladov vzniku všeobecnej občianskoprávnej zodpovednosti správcu za spôsobenú škodu, s tým, že súd svoje rozhodnutie náležite odôvodní a vysporiada so skutočnosťami namietanými žalovanou a intervenientom.

8. Po vrátení veci súd prvej inštancie rozhodol v aktuálnom rozhodnutí č. k. 44Cbi/1/2016-491 zo dňa 11. júna 2019. V novom rozhodnutí zhrnul skutkové tvrdenia strán, ktoré neboli popreté, a preto ich považoval za nesporné. Zároveň uviedol, že žalobca si v konaní uplatnil nárok na náhradu škody voči žalovanej, teda obrana spočívala v tvrdení, že tento je premĺčaný, bola prostriedkom procesnej obrany žalovanej a táto niesla dôkazné bremeno, aby preukázala, kedy podľa nej nastalo začatie plynutia premĺčacej lehoty. Zdôraznil, že ak boli potrebné dôkazy obsiahnuté v trestnom spise, ku ktorému žalovaná ako obžalovaná mala prístup, mohla ich súdu predložiť, preto nebolo možné preniesť dôkazné bremeno ohľadom naplnenia predpokladov premĺčania na žalobcu. Z návrhov žalovanej nevyplynula potreba pripojenia trestného spisu, a z toho dôvodu tento návrh zamietol. Vo vyjadreniach produkovaných žalovanou počas konania, korešpondujúcich so skutkovými zisteniami v trestných rozhodnutiach, ako aj vo vyjadreniach žalobcu, ktoré žalovaná nepoprela, sa nachádzali údaje, ktorých sa žalovaná domáhala, a ktoré mali preukázať ňou tvrdený právny záver o premĺčaní. Ďalej uviedol, že lehota na zaplatenie pôvodného dlhu bola 12. októbra 2009, uznesenie o ustanovení opatrovníka nadobudlo právoplatnosť dňa 21. februára 2012, žalobca prevzal funkciu správcu konkurznej podstaty, na základe uznesenia právoplatného dňa 11. mája 2012, konkurz na CI HOLDING bol právoplatne vyhlásený dňa 2. júna 2012. Súd k týmto zisteniam nemusel podľa C. s. p. vykonávať dokazovanie čítaním listín, z ktorých dané údaje vyplývali (rozhodnutia súdov orgánov činných v trestnom konaní), keďže išlo o skutkové tvrdenia, ktoré neboli popreté. Podľa súdu prvej inštancie ani zrušujúce rozhodnutie najvyššieho súdu nemá z procesnej stránky vplyv na to, že k tvrdeniam produkovaným sporovými stranami pred zrušujúcim rozhodnutím je povinný prihliadnuť, pričom ak by súd prvej inštancie vychádzal z vykonaného dokazovania, vtedy by zrušujúce rozhodnutie odvolacieho súdu malo účinok, že by musel zopakovať dokazovanie tými dôkazmi, ktoré sú relevantné pre rozhodnutie vo veci samej. K nesporným tvrdeniam dokazovanie súd nevykonáva, a preto ho nie je možné ani opakovať a zrušujúce rozhodnutie odvolacieho súdu nepopiera ich účinnosť.

9. K návrhu žalovanej na vykonanie dokazovania zmenkou, z dôvodu zistenia dátumu jej vystavenia, súd prvej inštancie uviedol, že tento nevykonával z dôvodu, že dátum jej vystavenia bol s ohľadom na právne posúdenie nároku na náhradu škody irelevantný. Momentom vystavenia zmenky síce došlo k porušeniu právnej povinnosti, nie však ku škode v majetkovej sfére úpadcu. Pre rozhodnutie bola podstatná suma

posledného zmenkového obchodu, a táto sporná nebola. Pre konanie podľa žalovanej bolo nutné určenie dňa, ku ktorému bola vystavená zmenka splatná, avšak tento dátum (12. októbra 2009), sporný nebol. Uviedol, že skutkový stav bol zistený v rozsahu, v akom ho strany prezentovali, keď uvádzali svoje skutkové tvrdenia, pričom nad tento rozsah nie je oprávnený preverovať skutkový stav, nemôže hľadať „materiálnu pravdu“ iba vyhodnocovať tvrdenia strán.

10. Súd prvej inštancie nepovažoval skutkový stav za sporný, ako sporné vyhodnotil právne posúdenie, s ohľadom na vyhodnotenie začatia plynutia premľacej doby, vyhodnotenia porušenia právnej povinnosti, otázku momentu vzniku škody a posúdenie vzájomnej príčinnej súvislosti medzi vznikom škody a porušením povinnosti. Z hľadiska právneho posúdenia ostali sporné následky uplatnenia náhrady škody opatrovníkom v adhéznom konaní a charakter zodpovednostného právneho vzťahu, keďže žalovaná a intervenient vyhodnotili právny vzťah ako občianskoprávny, kým žalobca ako obchodnoprávny.

11. V ďalšom poukázal na zrušujúce rozhodnutie odvolacieho súdu, s ohľadom na závery súdu prvej inštancie k posúdeniu premľania, nakoľko súd prvej inštancie mal v novom rozhodnutí uviesť dôslednejšie odôvodnenie. Mal za to, že nebol vyjadrený taký právny názor, ktorým by bol podľa ust. § 392 ods. 1 C. s. p. (správne malo byť § 391 ods. 2 C. s. p. - pozn. dovolacieho súdu) viazaný vzhľadom na začatie plynutia premľacej lehoty alebo na vyhodnotenie predpokladov vzniku nároku na náhradu škody. S prihliadnutím na rovnaké právne závery vyjadrené aj v iných rozhodnutiach vydaných v sporoch o náhradu škody voči správcom konkurznej podstaty, ktorí peniaze získané speňažením konkurznej podsady vložili do zmenkových obchodov so spoločnosťou CI HOLDING a absenciu opačných záverov vyplývajúcich z judikatúry odvolacieho alebo dovolacieho súdu, nemal dôvod sa od svojich záverov odkloniť.

12. Pre posúdenie uplynutia premľacej doby súd prvej inštancie vyhodnocoval, či nárok na náhradu škody spôsobenú správcom konkurznej podstaty sa posudzuje podľa Občianskeho zákonníka (ďalej aj „OZ“) alebo podľa Obchodného zákonníka (ďalej aj „ObZ“). Aj s ohľadom na Nález Ústavného súdu SR sp. zn. II. ÚS 92/2006 zo dňa 22. marca 2007, dôvodil, že vzťah medzi správcom konkurznej podstaty a úpadcom nie je vzťahom obchodnoprávnym. Zodpovednosť správcu za škodu, vzniknutú porušením jeho povinností pri výkone správy majetku v konkurznej podstate, sa spravuje ustanoveniami o náhrade škody podľa § 420 a nasl. OZ, pričom ide o subjektívnu zodpovednosť s prezumpciou viny, z ktorej má správca možnosť sa vyvinúť. Právo na náhradu škody sa podľa ust. § 106 ods. 1 a 2 OZ premľie v dvojiročnej subjektívnej a trojiročnej objektívnej premľacej dobe, v prípade škody spôsobenej úmyselne by sa právo na náhradu škody premľalo v objektívnej 10 ročnej dobe odo dňa, keď došlo k udalosti, z ktorej škoda vznikla.

13. Súd prvej inštancie konštatoval, že nárok voči žalovanej bol uplatnený z dôvodu, že napriek predchádzajúcemu úspešnému speňaženiu konkurznej podstaty sa peniaze získané zo speňaženia v konkurznej postate nenachádzali. Tvrdenie žalovanej, že žalovanou (v mene úpadcu) investované finančné prostriedky, ktoré opakovane investovala prostredníctvom zmenkových obchodov, treba považovať za skutočnosť v podstate svedčiacu v jej prospech, nakoľko z toho vyplývalo, že tieto nepoužila na vlastné potreby, ale nakladala nimi v mene úpadcu v súvislosti s výkonom funkcie správcu úpadcu, vyhodnotil ako irelevantné.

14. Ohľadom námietky žalovanej, že žalobca mal po právoplatnosti oslobodzujúceho rozhodnutia v trestnom konaní nanovo formulovať dôvody žaloby uviedol, že zo žaloby jednoznačne vyplýva dôvod, na základe ktorého sa žiada vrátenie peňažných prostriedkov do konkurznej podstaty, a to, že žalovaná tým, že neodovzdala úpadcovi peniaze získané zo speňažovania majetku patriaceho úpadcovi, spôsobila škodu. Súd prvej inštancie mal za to, že zmena žaloby by zahŕňala aj zmenu skutkových tvrdení a zmenu petitu, čo nie je dôvodné. Jediné zmenené skutkové tvrdenie bolo to, že žalovaná ku dňu podania žaloby bola uznaná za vinnú v trestnom konaní, kým v priebehu konania nadobudol právoplatnosť oslobodzujúci rozsudok. Táto skutočnosť však nič nezmenila na podstate žaloby a konanie o náhradu škody podľa občianskeho práva nie je podmienené rozhodnutím o ne/vine v trestnom práve.

15. Súd prvej inštancie za porušenie povinnosti, od ktorého sa odvíja nárok na náhradu škody, považoval skutočnosť, že v rozpore s ust. § 8 ods. 2 ZKV žalovaná odkúpila zmenku za peniaze získané speňažovaním podstaty, uzavretím obchodu podľa súdu došlo k transformácii majetku úpadcu, nie k jeho zníženiu. Vzhľadom na uvedené sa súd prvej inštancie nestotožnil s tvrdením žalovanej, že objektívna premľacia doba začala plynúť 13. októbra 2009, teda deň po splatnosti zmenkového dlhu, nakoľko zmenou formy majetku (finančné prostriedky - zmenka) pri zachovaní jeho hodnoty nedochádza k zníženiu hodnoty majetku.

16. Súd prvej inštancie sa zamerlal na zistenie, ku ktorému momentu sa porušenie právnej povinnosti žalovanej prejavilo v majetkovej sfére úpadcu, pretože až od tohto momentu mohla začať plynúť premľacia doba pre uplatnenie nároku na náhradu škody. Súd prvej inštancie zotrval na právnom závere, že škoda úpadcovi vznikla z porušenia povinnosti správcu až vtedy, keď bolo zrejmé, že dlžník zo zmenkového vzťahu v dôsledku insolventnosti plniť nebude. Až právoplatnosťou vyhlásenia konkurzu na zmenkového dlžníka bolo zrejmé, že pohľadávku voči zmenkovému dlžníkovi uspokojená nebude a až týmto momentom došlo ku škode na majetku úpadcu. Nárok úpadcu na zaplatenie zmenkovej sumy sa voči CI HOLDING vyhlásením konkurzu transformoval iba na nárok na prípadné pomerné uspokojenie prihlásenej pohľadávky. Tento nárok v konkurze vyplýva z toho, že správca prihlásenú pohľadávku uzná, alebo ju určí konkurzný súd. Suma, ktorú sa pred vyhlásením konkurzu nepodarilo na základe platnej zmenky od CI HOLDING vymôcť, je škodou v majetkovej sfére úpadcu a ku vzniku tejto škody došlo vyhlásením konkurzu na majetok zmenkového dlžníka.

17. Ohľadom vzájomného vzťahu subjektívnej a objektívnej premľacej doby, tieto možno podľa súdu prvej inštancie počítat' od zhodného okamihu - od právoplatnosti uznesenia o vyhlásení konkurzu na CI HOLDING (2. júna 2012). Podľa súdu prvej inštancie k vytýkanému nevysporiadaniu sa so začatím plynutia premľacej doby, v súvislosti s rozhodnutím Krajského súdu v Banskej Bystrici, ktorým zbavil žalovanú funkcie správu, tak toto rozhodnutie podľa súdu nemá vplyv na začatie plynutia premľacej lehoty, pretože zbavenie funkcie žalovanej sa neprejavilo v majetku úpadcu jeho znížením, pričom právoplatnosťou rozhodnutia o zbavení funkcie sa novým správcom stal žalobca, ktorý následne uplatnil voči žalovanej nárok na náhradu škody žalobou.

18. K odkladnému účinku trestného konania uviedol, že nárok na náhradu škody uplatnil opatrovník v adhéznom konaní, tento bol ustanovený za opatrovníka uznesením právoplatným zo dňa 21. februára 2012, a počas trestného konania premľacia doba spočívala, opäť plynúť začala po právoplatnosti trestného konania dňa 28. mája 2015. Vyhlásenie konkurzu na CI HOLDING nastalo počas obdobia, kedy v dôsledku odkladného účinku trestného konania premľacia doba neplynula, žaloba bola podaná 14. marca 2016, teda pred uplynutím objektívnej trojročnej a subjektívnej dvojročnej premľacej doby. Uplatnenie náhrady škody v adhéznom konaní má pre premľanie zásadný význam, samotné uplatnenie nároku v adhéznom konaní však nie je momentom, od ktorého sa odvíja začatie plynutia premľacej doby, pretože k nemu prišlo v období pred vyhlásením konkurzu na CI HOLDING. Opatrovník úpadcu bol v čase uplatnenia si nároku na náhradu škody oprávnený konať v adhéznom konaní v mene úpadcu, pričom úpadca bol zároveň oprávnený uplatniť si nárok na náhradu škody voči správcovi. Uplatnením nároku na náhradu škody v trestnom konaní zároveň bolo plynutie premľacej doby pretrhnuté až do rozhodnutia okresného súdu, ktorým tento odkázal poškodených na náhradu škody voči žalovanému v občianskoprávnom konaní.

19. Ďalej skúmal, či boli naplnené objektívne a subjektívne predpoklady vzniku zodpovednosti za škodu podľa ust. § 420 ods. 1 OZ. Ako spornú skutočnosť vyhodnotil to, či žalovaná svojím konaním porušila niektorú z právnych povinností, ktoré by jej ako správcovi konkurznej podstaty vyplývali z právnej úpravy platnej a účinnej v čase, kedy k investovaniu peňažných prostriedkov došlo. Konštatoval, že síce ZKV neukladal správcovi povinnosť zložiť peniaze konkurznej podstaty v banke, takáto povinnosť vyplýva až z ust. § 10 ods. 1 zákona č. 8/2005 Z. z. o správcoch, ktorý nadväzuje na zákon č. 7/2005 Z. z. o konkurze a reštrukturalizácii (ďalej len „ZKR“). Správca však bol aj v konaniach, ktoré sa riadia právnou úpravou ZKV, zo zákona povinný zložiť peniaze konkurznej podstaty na účet v banke. Podľa

ZKV bolo na odbornom zvážení správcu, akým spôsobom bude nakladať s peniazmi, získanými ako výťažok zo speňaženia konkurznej podstaty, bolo však jeho povinnosťou postupovať s odbornou starostlivosťou a zabezpečiť, aby finančné prostriedky určené pre veriteľov boli bezpečne uschované do doby ich vyplatenia veriteľom, na základe rozvrhového uznesenia. Konaním žalovanej ako správkyne konkurznej podstaty došlo k porušeniu povinnosti postupovať pri výkone funkcie s odbornou starostlivosťou podľa ust. § 8 ods. 2 ZKV. Je v rozpore so ZKV, aby úpadcu vstupoval už po vyhlásení konkurzu do nových právnych vzťahov. Tiež uviedol, že v neprospech žalovanej svedčí aj výška sumy vložená do zmenkového obchodu, pričom investícia danej sumy do jediného cenného papiera od jediného emitenta je vysokorizikovým konaním, čo nie je možné považovať za konanie s odbornou starostlivosťou.

20. K obrane žalovanej, že o svojej činnosti správcu poskytovala konkurznému súdu správy, súd prvej inštancie uviedol, že poskytnutie informácie o vykonaní zmenkového obchodu správcu, nemôže správcu zbaviť zodpovednosti za prípadne vzniknutú škodu a aj v prípade vopred daného súhlasu veriteľov pred vykonaním zmenkového obchodu, by to nemenilo nič na tom, že porušila právnu povinnosť a že za to nesie zodpovednosť. V prípade, ak by zlyhal dohľad súdu (čo v konaní nebolo preukázané) zakladalo by to nárok na náhradu škody voči štátu, ale nezbavovalo by to správkyňu zodpovednosti za výkon jej funkcie, malo by to len vplyv na posúdenie miery jej zavinenia.

21. Na moment vzniku škody a jej výšku má vplyv skutočnosť, že žalovanej sa po porušení právnej povinnosti podarilo svojou činnosťou následne zmierniť negatívne následky svojho protiprávneho úkonu tým, že od vystaviteľa zmenky na základe zabezpečovacích prostriedkov získala časť peňažných prostriedkov späť. Výmoženie zvyšku finančných prostriedkov bolo znemožnené z dôvodu právnych účinkov vyhlásenia konkurzu na vystaviteľa zmenky. Škoda sa prejavila v majetkovej sfére úpadcu tým, že peňažné prostriedky získané speňažením konkurznej podstaty v konkurznej postate nie sú, a teda následkom konania žalovanej nie je možné finančné prostriedky získané speňažením rozdeliť medzi veriteľov prihlásených do konkurzu úpadcu.

22. Príčinnú súvislosť medzi vznikom škody a porušením právnej povinnosti postupovať pri správe majetku v konkurznej podstate s odbornou starostlivosťou vyvodil z toho, že k zníženiu majetku úpadcu došlo v dôsledku toho, že finančné prostriedky, ktoré boli získané speňažením majetku boli prevedené v zmenkovom obchode na spoločnosť CI HOLDING, ktorá tieto už nevrátila, teda nebyť porušenia právnej povinnosti (nákupu zmenky), nedošlo by k zníženiu majetku úpadcu. K zavineniu ako ďalšiemu predpokladu vzniku zodpovednosti za škodu súd prvej inštancie uviedol, že žalovaná s ohľadom na výkon činnosti správcu a advokáta vedela, že jej povinnosťou je speňaženie majetku v konkurznej postate a teda, že tieto finančné prostriedky je možné použiť výlučne v súlade so ZKV. Konanie žalovanej nebolo podľa súdu prvej inštancie konaním úmyselným, nakoľko nebolo možné konštatovať, že by žalobcovi chcela škodu spôsobiť, alebo že by bola uzrozumená s tým, že ku škode dôjde.

23. Ako nedôvodnú vyhodnotil námietku žalovanej, že ak by nový správca pokračoval vo vymáhaní zabezpečených prostriedkov, tak by škoda nevznikla, keďže vzhľadom na vyhlásenie konkurzu na zmenkového dlžníka nebolo už možné reálne uplatniť nároky úpadcu v exekučných konaniach, rovnako ako nedôvodné považoval súd námietky týkajúce sa dôvodov, pre ktoré bol vyhlásený konkurz na CI HOLDING. Výšku škody určil súd ako rozdiel medzi sumou, ktorú v mene úpadcu žalovaná investovala do zmenkového obchodu vo výške 1 327 756,75 eur a sumou, ktorú žalovaná vymohla v prospech úpadcu vo výške 339 139,15 eur, čím ustálil škodu vo výške 988 617,60 eur.

24. Na základe odvolania žalovanej najvyšší súd, ako súd odvolací, rozsudkom č. k. 2Obo/12/2019-577 zo dňa 10. marca 2021, v prvom výroku rozhodnutie súdu prvej inštancie vo výroku, ktorým bolo žalobe vyhovieť a vo výroku o trovách konania, potvrdil. Druhým výrokom rozhodol, že žalobca má nárok na náhradu trov odvolacieho konania.

25. Uviedol, že skutočnosť, že žalovaná bola oslobodená spod obžaloby v trestnom konaní nemá za následok nemožnosť žalobcu vymáhať od nej náhradu škody, ktorú spôsobila porušením svojej

povinnosti v rámci civilného práva.

26. Odvolací súd ohľadom námietky žalovanej, že po vrátení veci sa súd prvej inštancie neriadil postupom podľa ust. § 391 ods. 2 C. s. p. poukázal na to, že i napriek skoršiemu zrušujúcemu rozhodnutiu najvyššieho súdu ako súdu odvolacieho tento pripustil možnosť, že ak súd prvej inštancie po doplnení dokazovania dospeje k názoru, že pohľadávka žalobcu nie je premlčaná, bude sa v ďalšom zaoberať základnými predpokladmi vzniku všeobecnej občianskoprávnej zodpovednosti správcu za spôsobenú škodu porušením právnej povinnosti. Odvolací súd uviedol, že súd prvej inštancie uviedol, že skutkové tvrdenia, ktoré neboli druhou stranou popreté považoval za nesporné, konštatujúc že civilné konanie nie je ovládané vyšetrovacou zásadou, a preto už pri zisťovaní skutkového stavu vykonáva dokazovanie iba dôkazmi, ktoré strany na preukázanie svojich skutkových tvrdení navrhnu alebo predložia. Tento postup súdu žalovaná namietla s poukazom na ust. § 470 ods. 1 a 2 C. s. p., argumentovala princípom ultraaktivit, že vo vzťahu k procesnej obrane a koncentrácii sa tieto ustanovenia nepoužijú lebo v minulosti neplatili pokiaľ by boli v neprospech strany.

27. Odvolací súd uviedol, že žaloba bola žalovanej s výzvou na vyjadrenie doručená dňa 7. júna 2016 (za účinnosti O. s. p.), vyjadrenie žalovanej bolo súdu doručené dňa 15. júla 2016 (za účinnosti C. s. p.). Odvolací súd mal za to, že síce platí výnimka podľa § 470 ods. 2 C. s. p., avšak v danom prípade o taký prípad nejde. Konštatoval, že už prvý úkon žalovanej (vyjadrenie k žalobe) bol uskutočnený počas účinnosti C. s. p., preto nebol dôvod na aplikáciu ust. § 470 ods. 2 C. s. p., keďže žiaden jej úkon nebol urobený počas účinnosti O. s. p. Preto nemožno hovoriť o porušení princípu legitímnych očakávaní súdom prvej inštancie vo vzťahu k žalovanej, ani o jej sankcionovaní za postup, ktorý v čase jeho uskutočnenia ešte sankcionovaný nebol. Odvolací súd aplikáciu C. s. p. vrátane ust. § 151 ods. 1 C. s. p. v spojení s ust. § 186 ods. 2 C. s. p. súdom prvej inštancie považoval za správnu, a preto argumentáciu žalovanej vyhodnotil ako nedôvodnú.

28. V ďalšom odvolací súd k žalovanej namietanému premlčaniu, vo vzťahu k žalobcom uplatnenému nároku na náhradu škody, poukázal na ust. § 193 posledná veta C. s. p., mal za to, že postup súdu prvej inštancie, ktorý vychádzal najprv z odsudzujúceho rozsudku trestného súdu a následne zobral do úvahy oslobodzujúci rozsudok (teda aj zo skutkových zistení v trestnom konaní), bol správny. K povinnosti súdu prvej inštancie doplniť dokazovanie, ku ktorému smeroval najvyšší súd vo svojom zrušujúcom rozhodnutí, konštatoval, že skutočnosti a zistenia, ktorých sa žalovaná domáhala pripojením trestného spisu boli už súdom prvej inštancie preukázané a zistené z jednotlivých tvrdení a predložených listín sporových strán. Odvolací súd sa stotožnil s názorom súdu prvej inštancie, že nadobudnutie právoplatnosti oslobodzujúceho rozsudku nemalo vplyv na podstatu tvrdení žalobcu, pričom konanie o náhradu škody podľa občianskeho práva nie je podmienené rozhodnutím o vine v trestnom práve, nakoľko skutok, ktorý nenapĺňa znaky trestného činu môže napĺňať znaky súkromného deliktu, kedy príde k porušeniu povinnosti upravenej v civilnom práve a z toho následne vznikne škoda.

29. Ohľadom namietaného tvrdenia, že použité finančné prostriedky z konkurznej podstaty viazala žalovaná na nákup štátnych dlhopisov ako bezpečnej finančnej operácie, odvolací súd poukázal na to, že túto transakciu žalovaná neuskutočňovala osobne, ale cez sprostredkovateľa - spoločnosť CI HOLDING, preto ak by sa jednalo o tak bezpečné, resp. bezrizikové finančné operácie, ako tvrdila, nebol by dôvod na to, aby sa snažila zabezpečiť vrátenie ňou použitých finančných prostriedkov zabezpečovacími prostriedkami. Použitie finančných prostriedkov z konkurznej podstaty do zmenkových obchodov je rizikové, aj napriek úmyslu tieto zhodnotiť, a preto konanie žalovanej nebolo možné posúdiť ako také, ktoré spadá pod povinnosť správcu konať s odbornou starostlivosťou podľa ust. § 8 ods. 2 ZKV. Aj v ostatnom sa v celosti stotožnil s argumentáciou súdu prvej inštancie.

30. Proti tomuto rozhodnutiu podala včas dovolanie žalovaná ďalej aj „dovolateľka“. Žiadala, aby dovolací súd zrušil napadnutý rozsudok odvolacieho súdu. Pripustnosť a dôvody dovolania odôvodnila tým, že odvolací súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces § 420 písm. f/ C. s. p.

31. V podanom dovolaní namietala, že procesný nárok bol špecifikovaný a individualizovaný rozsahom skutkovej veci odsudzujúceho rozsudku, pričom žalobca tvrdil a preukazoval „substancovanie“ relevantných skutkových okolností (skutkového deja) označením trestného rozsudku, pričom žiadne iné dôkazy neuviedol a za dostačujúci považoval záver vyplývajúci z ust. § 193 veta druhá C. s. p.

32. Ďalej uviedla, že už vo svojom vyjadrení zo dňa 15. júla 2016 popierala hmotnoprávne podmienky zodpovednosti, a to aj osobitne prezumované zavinenie a že finančné prostriedky neboli poskytnuté nebankovej spoločnosti. Následne v stanovisku zo dňa 5. októbra 2016 popierala dôvody zakladajúce nesprávnosť jej odsúdenia, pričom vo vyjadrení k žalobe zo dňa 22. novembra 2016 navrhla vykonanie dokazovania z trestného spisu, ktorý sa týkal času a spôsobu uplatňovania totožného nároku v adhéznom konaní, ako aj osoby, ktorá nárok uplatňovala. V stanovisku zo dňa 30. januára 2017 oznámila súdu novú a zásadnú právnu skutočnosť, že rozhodnutím najvyššieho súdu ako odvolacieho súdu v trestnej veci (sp. zn. 3Tdo/9/2016) bol zrušený odvolací rozsudok a boli zrušené aj obsahovo nadväzujúce rozhodnutia, preto mala za to, že odôvodnenie žalobného návrhu vychádzajúce z odsudzujúceho rozsudku v trestnom konaní stratilo význam, pričom žalobca nepožiadaval o ďalšie skutkové tvrdenia ako mu to ukladá ust. § 150 ods. 2 C. s. p., keďže žalobca netvrdil a nepreukazoval samostatnými dôkaznými prostriedkami existenciu procesného nároku.

33. V ďalšom poukázala na vyjadrenie zo dňa 12. apríla 2017, kde uviedla novú právnu skutočnosť, ktorá mala pôvod v zrušujúcom dovolacom rozhodnutí, a to že rozsudkom Krajského súdu v Nitre sp. zn. 2To/11/2017 bola spod obžaloby oslobodená, nakoľko žalovaný skutok nie je trestným činom. Keďže rozhodujúcim dôvodom bol záver o absencii protiprávnosti konania žalovanej a zároveň vylúčenie je zavinenia. Má za to, že skutkové aj právne dôvody procesného nároku žalobcu uvádzané v žalobe, nie sú pre potreby civilného konania použiteľné a je nutné nanovo formulovať (po odpadnutí viazanosti odsudzujúcim rozsudkom) rozhodujúce skutočnosti, z ktorých by malo vyplynúť, či u žalovanej ide o zodpovednosť, o akú a na základe akých skutočností je daná protiprávnosť jej konania. Zároveň podľa žalovanej by bolo treba nanovo formulovať a doplniť dôkazmi existenciu zavinenia žalovanej, nakoľko vykonaným dokazovaním v trestnom konaní bolo zavinenie vylúčené (teda neexistovalo ani vo forme nevedomej nedbanlivosti).

34. Dovolateľka poukázala na ust. § 194 ods. 2 C. s. p. formulujúci požiadavku, aby orgány verejnej moci rozhodovali o rovnakých otázkach zásadne rovnako, preto je žiaduce, aby súd zásadne vychádzal z rozhodnutí na to kompetentných orgánov, a len ako ultima ratio prišlo k odôvodnených prípadoch ku korekcii záverov iných kompetentných orgánov. Vo vzťahu k uvedenému tiež poukázala na rozhodnutie č. R 27/1977, z ktorého vyplýva, že súd „v občiansko - súdnom konaní“ musí vychádzať aj z iných rozhodnutí vynesených v trestnom konaní a musí dbať o to, aby sa s nimi nedostal do rozporu. Tiež poukázala na rozhodnutie č. R 22/1979, kde v ods. 2 rozhodnutia treba brať do úvahy do akej miery sú znaky skutkovej podstaty trestného činu (objektívna stránka) okolnosťami významnými pre rozhodnutie o náhrade škody. Ak prejudicialita vo vzťahu k trestnému konaniu zakladá vo vzťahu k porušeniu povinnosti a zavineniu ich neexistenciu a znaky skutkovej podstaty trestného činu sú zároveň okolnosťami rozhodujúcimi pre rozhodnutie o náhrade škody, tak bez toho, aby súd v civilnom konaní ignoroval, nemôže dospieť k opačnému záveru, najmä ak nevykoná ďalšie dôkazy zistením skutočného stavu veci, ktoré by ho oprávňovali odôvodnene prekročiť zistenie týchto skutočností v trestnom konaní.

35. Namietala, že súd mal povinnosť podľa ust. § 215 C. s. p. rozhodnúť, na základe zisteného skutkového stavu, pričom tento proces sa skladá z dokazovania (§ 185 a nasl. C. s. p.) a z prostriedkov procesného útoku a obrany, zároveň rozhodne, ktoré z navrhnutých dôkazov vykoná. Súd prvej inštancie nevykoná žiadne dokazovanie a z prostriedkov procesného útoku a obrany nevyplynuli také skutkové zistenia, ktoré by odôvodnili také rozhodnutie, pričom žalobca svojou pasivitou netvrdil relevantné skutočnosti, a ani po zistení oslobodzujúceho rozsudku nereagoval na tento skutkový a právny stav, a to v rozpore s príkazom vyplývajúcim z prvého kasačného rozhodnutia v tejto veci (sp. zn. 2Obo/13/2017).

36. Ďalej poukázala na to, že v trestnom konaní bol totožný procesný nárok uplatnený v prípravnom konaní dňa 19. marca 2012, pričom o tomto nároku bolo rozhodnuté rozsudkom Krajského súdu v Nitre č. k. 2To/11/2017-1317 zo dňa 29. marca 2017, ktorým bola oslobodená. Zároveň trestný súd odkázal žalobcu s nárokom na náhradu škody na civilný proces. Uvedené rozhodnutie sa stalo právoplatným doručením rozsudku žalovanej dňa 22. júna 2017 a týmto momentom bol rozsudok aj v časti adhézneho konania o uplatnenom nároku právoplatný. Žaloba bola v civilnom konaní podaná žalobcom dňa 4. marca 2016, pričom toto konanie bolo na súde prvej inštancie ukončené rozsudkom zo dňa 30. mája 2017. Teda civilné konanie bolo ukončené dňa 30. mája 2017 a trestné konanie vo vzťahu k totožnému nároku v adhéznom konaní bolo právoplatne skončené dňa 22. júna 2017. Podľa ust. § 159 C. s. p. začatie konania bráni tomu, aby v tom istom spore prebiehalo aj iné konanie. Teda nesmelo prebiehať aj civilné konanie, pričom takéto konanie je podľa nej zmätočné z dôvodu litispendencie, poukazujúc na rozhodnutie č. R 22/1979.

37. Ďalej namietala, že v rámci odvolacieho konania uspeje s námietkou nerešpektovania platnej právnej úpravy temporality a intertemporality uvedenej v ust. § 470 C. s. p., s poukazom na ust. § 470 ods. 2 C. s. p. Podľa dovolateľky ide o stav, keď C. s. p. reguluje právne vzťahy odo dňa nadobudnutia účinnosti „dopredu“, no zároveň priznáva explicitne vyjadrenom rozsahu neaplikáciu novozavedených inštitútov o popretí skutkových tvrdení protistrany a sudcovskej koncentracii konania, ak by boli v neprospech strany. Predpokladom uplatnenia výnimky je stav súdneho konania začatého pred dňom nadobudnutia účinnosti C. s. p., čo je v prebiehajúcom konaní jednoznačne splnené. Tvrdí, že ušlo pozornosti odvolacieho súdu, že pri aplikácii § 470 ods. 2 C. s. p. z hľadiska neuplatnenia nových inštitútov C. s. p. bolo kľúčové to, že ak sa C. s. p. použije na konanie začaté pred dňom nadobudnutia účinnosti tohto zákona tak sa nové inštitúty neuplatnia, a teda nie je dôležité to, že predmetné konanie, v zásade celé prebiehalo za účinnosti C. s. p. výnimkou podania žaloby.

38. Dovolaťka namietala, že nemožno ignorovať závery oslobodzujúceho rozsudku v nosných dôvodoch, týkajúce sa neexistencie zavinia, a následne dospieť k záveru bez dokazovania v civilnom konaní, že dovolateľka sa dopustila takéhoto konania vo forme hrubej nedbanlivosti, čo by zodpovedalo vedomej nedbanlivosti. Závery dokazovania v trestnom konaní venované tejto otázke neboli súdu prvej inštancie ani odvolaciemu súdu k dispozícii a otázka zavinenia bez tvrdených relevantných skutočností a bez dokazovania je podľa dovolateľky čistou fikciou. Ak odvolací súd konštatoval, že neexistoval dôvod na doplnenie dokazovania pripojením trestného spisu, lebo rozhodujúce skutkové zistenia boli zrejmé z jednotlivých tvrdení sporových strán bez toho, aby boli špecifikované, pochybil.

39. Žalobca sa k dovolaniu doručenému dňa 27. augusta 2021 vyjadril v podaní zo dňa 7. septembra 2021, t. j. po uplynutí 10-dňovej lehoty určenej súdom (§ 436 ods. 3 veta prvá C. s. p.); podľa ust. § 436 ods. 3 veta druhá C. s. p. sa na neskôr podané vyjadrenie neprihliada.

40. Najvyšší súd Slovenskej republiky, ako súd dovolací (§ 35 C. s. p.), po zistení, že dovolanie podala včas (§ 427 ods. 1 C. s. p.) strana sporu zastúpená advokátom (§ 429 ods. 1 C. s. p.), v ktorej neprospech bolo napadnuté rozhodnutie vydané (§ 424 C. s. p.), viazaný dovolacími dôvodmi (§ 440 C. s. p.) bez nariadenia pojednávania (§ 443 veta pred bodkočiarkou C. s. p.), dospel k záveru, že dovolanie je prípustné, ako aj dôvodné.

41. Dovolanie je mimoriadny opravný prostriedok, ktorým nemožno napadnúť každé rozhodnutie odvolacieho súdu. Výnimočnosť tohto opravného prostriedku zodpovedá právna úprava jeho prípustnosti.

42. Podľa § 420 C. s. p., dovolanie je prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej, alebo ktorým sa konanie končí, ak a/ sa rozhodlo vo veci, ktorá nepatrí do právomoci súdov, b/ ten, kto v konaní vystupoval ako strana, nemal procesnú subjektivitu, c/ strana nemala spôsobilosť samostatne konať pred súdom v plnom rozsahu a nekonal za ňu zákonný zástupca alebo procesný opatrovník, d/ v tej istej veci sa už prv právoplatne rozhodlo alebo v tej istej veci sa už prv začalo

konanie, e/ rozhodoval vylúčený sudca alebo nesprávne obsadený súd, alebo f/ súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces.

43. Za zmätočnosťnú vadu v zmysle ustanovenia § 420 písm. f/ C. s. p. označila dovolateľka nezohľadnenú prekážku litispendencie, nesprávnu aplikáciu prechodných ustanovení C. s. p. na konanie, ktoré začalo pred účinnosťou tohto zákona, ďalej nepreskúmateľnosť rozsudku odvolacieho súdu, čo do posúdenia vzťahu záverov trestného konania a záverov v preskúmanom konaní, ako aj nedostatočne vykonané dokazovanie, ktoré sa prejavilo v nesprávne prijatých skutkových záveroch odvolacieho súdu. V konečnom dôsledku sú podľa nej rozhodnutia súdov nižších inštancií nepreskúmateľné a nedávajú odpovede na dôležité otázky, ktoré dovolateľka počas konania vzniesla.

K prekážke litispendencie

44. Podľa ust. § 161 ods. 1 C. s. p., ak tento zákon neustanovuje inak, súd kedykoľvek počas konania prihliada na to, či sú splnené podmienky, za ktorých môže konať a rozhodnúť (ďalej len „procesné podmienky“). Podľa odseku 2, ak ide o nedostatok procesnej podmienky, ktorý nemožno odstrániť, súd konanie zastaví.

45. Podľa ust. § 159 C. s. p. začatie konania bráni tomu, aby o tom istom spore prebiehalo na súde iné konanie. Ak na súde prebieha o tom istom spore iné konanie, súd zastaví konanie, ktoré sa začalo neskôr.

46. Nedostatkom podmienky súdneho konania podľa § 104 ods. 1 O. s. p. je i prekážka začatého konania (litispendencia; § 83 O. s. p.; v súčasnosti § 159 C. s. p. v spojení s § 161 C. s. p.), ktorá bráni tomu, aby na súde prebiehalo iné konanie v tej istej veci. Táto prekážka vzniká (je daná), ak na ktoromkoľvek súde v Slovenskej republike je začaté konanie, ktoré má rovnakých účastníkov, rovnaký predmet konania a rovnaké skutkové okolnosti, od ktorých sa odvodzuje právo. Litispendencia je procesnou prekážkou konania, ktorú musí súd z úradnej povinnosti odstrániť, a to bez zreteľa na to, kedy túto prekážku zistí, alebo kedy táto prekážka vznikla. V takom prípade vždy konanie zastaví podľa § 104 ods. 1 O. s. p. Spravidla zastaví konanie o návrhu, ktorý bol podaný neskôr. Prekážka litispendencie môže byť odstránená napr. aj tým, že konanie bude zastavené v dôsledku späťvzatia jedného z dvoch návrhov. Pre posúdenie, či tu je prekážka začatej veci, je rozhodujúci stav v čase rozhodnutia v neskôr začatom konaní (R 97/2003) (uznesenie najvyššieho súdu zo dňa 10. januára 2013, sp. zn. 3Cdo/290/2012).

47. Žalovaná v dovolaní namietala zmätočnosť konania z dôvodu prekážky litispendencie. Tu je potrebné zdôrazniť fakt, že tvrdená prekážka litispendencie nie je relevantnou námietkou, ktorá by mala viesť k potrebe zastaviť toto konanie ako celok, resp. rozhodnutie súdov nižších inštancií zrušiť s poukazom na nerešpektovanie existencie takejto prekážky v jednom časovom momente konania, keď v momente rozhodovania odvolacieho súdu je bez pochyb zjavné, že táto prekážka pominula a iný súd v rovnakej veci nerozhoduje. Navyše, v trestnom konaní vo veci náhrady škody ani rozhodované nebolo, s nárokom na náhradu škody bola žalobkyňa odkázaná na civilné konanie, takže takéto rozhodnutie, pokiaľ aj litispendencia v krátkom časovom úseku mohla tvoriť prekážku konania, v súčasnosti žiadnu prekážku nezakladá ani ako rozhodnutie v zmysle res iudicata.

K aplikabilite ustanovení C. s. p. na prejednávany spor

48. V súvislosti s aplikáciou prechodných ustanovení C. s. p. a pochybením súdu prvej inštancie pri ich interpretácii dovolací súd konštatuje, že táto námietka dovolateľky je dôvodná.

49. Podľa ustanovenia § 470 ods. 2 C. s. p. právne účinky úkonov, ktoré v konaní nastali pred dňom nadobudnutia účinnosti tohto zákona, zostávajú zachované. Ak sa tento zákon použije na konania začaté pred dňom nadobudnutia účinnosti tohto zákona, nemožno uplatňovať ustanovenia tohto zákona o

predbežnom prejednaní veci, popretí skutkových tvrdení protistrany a sudcovskej koncentracii konania, ak by boli v neprospech strany.

50. Hoci všeobecne platí princíp okamžitej aplikability procesnej úpravy, uvedená modifikácia odseku 2 citovaného zákonného ustanovenia má pôsobiť ako protiváha proti retroaktívnej aplikácii procesného práva. Sporové strany by tak boli vystavené sankcii za konanie, ktoré predchádzajúcou právnou normou vôbec nebolo normované, resp. kedy nemohli isté obmedzenie ich procesnej aktivity predpokladať. Formulovanou výnimkou z okamžitej aplikability C. s. p. má byť dosiahnuté zachovanie princípu dôvery subjektov civilného konania v objektívne právo (princíp legitímnych očakávaní).

51. Z formulácie zákonného ustanovenia však nevyplyva, že uvedené postupy nemožno aplikovať vôbec - ich použitie je vylúčené iba vtedy, ak by mali byť použité bez možnosti strany reagovať na nové procesné inštitúty v súdom stanovenej lehote, t. j. bez predchádzajúceho upozornenia na ich aplikáciu a vytvorenia priestoru reagovať na nich z pohľadu strany sporu.

52. Keďže pravidlo o popretí skutkových tvrdení protistrany a sudcovskej koncentracii konania podľa predošlej procesnej úpravy neexistovalo, platilo, že skutkové tvrdenie strany, ktoré nebolo výslovne popreté sa nepovažovalo za nesporné, ale bolo potrebné, aby strana uniesla ohľadom svojho tvrdenia dôkazné bremeno. Podľa úpravy obsiahnutej v aktuálnom procesnom predpise platí, že súd nevykonáva dokazovanie na preukázanie nesporných skutkových tvrdení strán. Nemožno teda sankcionovať stranu sporu v konaniach začatých pred účinnosťou C. s. p. tak, že nepopreté skutkové tvrdenia sa budú automaticky považovať za nesporné, keď strana konania v období účinnosti O. s. p. túto povinnosť nemala, pretože pravidlo o popretí skutkových tvrdení s uvedenými procesnými dôsledkami neexistovalo. Súd tak po nadobudnutí účinnosti C. s. p. nemôže rozhodnúť vo veci samej aplikujúc pravidlo podľa § 151 C. s. p. bez toho, aby strana tento postup predpokladala a mala naň možnosť reagovať.

K nepreskúmateľnosti napadnutých rozhodnutí

53. Ustálená judikatúra Európskeho súdu pre ľudské práva (ESLP) uvádza, že súdy musia v rozsudkoch jasne a zrozumiteľne uviesť dôvody, na ktorých založili svoje rozhodnutia, že súdy sa musia zaoberať najdôležitejšími argumentami vznesenými stranami sporu a uviesť dôvody pre prijatie alebo odmietnutie týchto argumentov, a že nedodržanie týchto požiadaviek je nezlučiteľné s ideou práva na spravodlivý proces (pozri napr. Garcia Ruiz v. Španielsko, Vetrenko v. Moldavsko, Kraska v. Švajčiarsko).

54. Aj podľa stabilizovanej judikatúry ústavného súdu riadne odôvodnenie súdneho rozhodnutia ako súčasť základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy vyžaduje, aby sa súd jasným, právne korektným a zrozumiteľným spôsobom vyrovnal so všetkými skutkovými a právnymi skutočnosťami, ktoré sú pre jeho rozhodnutie vo veci podstatné a právne významné (IV. ÚS 14/07). Povinnosťou všeobecného súdu je uviesť v rozhodnutí dostatočné a relevantné dôvody, na ktorých svoje rozhodnutie založil. Dostatočnosť a relevantnosť týchto dôvodov sa musí týkať tak skutkovej, ako i právnej stránky rozhodnutia (napr. III. ÚS 107/07). V prípade, keď právne závery súdu z vykonaných skutkových zistení v žiadnej možnej interpretácii odôvodnenia súdneho rozhodnutia nevyplyvajú, treba takéto rozhodnutie považovať za rozporné s čl. 46 ods. 1 ústavy, resp. čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a slobôd (príloha oznámenia Federálneho ministerstva zahraničných vecí ČSFR č. 209/1992 Zb., ďalej len „Dohovor“ - I. ÚS 243/07). Súd by mal byť preto vo svojej argumentácii obsiahnutej v odôvodnení koherentný, t. j. jeho rozhodnutie musí byť konzistentné a jeho argumenty musia podporiť príslušný záver. Súčasne musí dbať tiež na jeho celkovú presvedčivosť, teda inými slovami na to, aby premisy zvolené v rozhodnutí, rovnako ako závery, ku ktorým na základe týchto premís dospel, boli pre širšiu právnickú (ale aj laickú) verejnosť prijateľné, racionálne, ale v neposlednom rade aj spravodlivé a presvedčivé (I. ÚS 243/07, I. ÚS 155/07, I. ÚS 402/08).

55. Podľa § 442 C. s. p. je dovolací súd viazaný skutkovým stavom tak, ako ho zistil odvolací súd, a preto skutkovým podkladom pre rozhodnutie dovolacieho súdu môžu byť len tie skutočnosti a dôkazy,

ktoré strany uviedli v konaní pred súdom prvej inštancie alebo pred odvolacím súdom, a to v takom rozsahu, ako sú uvedené v súdnom spise alebo v odôvodnení rozhodnutí súdov nižších inštancií (k tomu pozri Števček, M., Ficová, S., Baricová, J., Mesiarkinová, S., Bajánková, J., Tomašovič, M., a kol. Civilný sporový poriadok. Komentár. Praha: C. H. Beck, 2016, s. 1413).

56. V občianskom súdnom konaní nie je súd viazaný oslobodzujúcim rozsudkom vydaným v trestnom konaní (porovnaj R 58/1966). V prípade nároku na náhradu škody ide o nárok vyplývajúci z občianskoprávnej zodpovednosti a skutočnosť, či osoba, ktorá škodu spôsobila bola, alebo nebola uznaná vinnou zo spáchania trestného činu je po právnej stránke irelevantná. Napokon aj v prípadoch, keď sa o náhrade škody rozhoduje v trestnom konaní a náhrada škody sa prizná, súdy nárok na náhradu škody a jeho príslušenstva posudzujú podľa ustanovení občianskeho práva (porovnaj R 74/2002).

57. Základnou výhradou dovolacieho súdu, vedúcou k záveru o potrebe zrušiť napadnuté rozhodnutie odvolacieho i prvoinstančného súdu, je nerešpektovanie základných pravidiel a súvislostí medzi prebiehajúcim trestným konaním a jeho závermi, ktoré založili osvedčenie istého skutkového stavu pre právny záver o založení zodpovednosti správcu za nesprávny postup pri nakladaní s majetkom úpadcu. Zároveň závery súdov nižšej inštancie opomínajú prebiehajúce konkurzné konanie spoločnosti CI HOLDING, ktoré doposiaľ nebolo ukončené a až po jeho ukončení bude možné ustáliť konečnú výšku žalovanej náhrady škody, teda závery súdov vo veci vyslovené sa javia ako predčasné.

58. V predmetnej veci vôbec nie je z obsahu spisu zjavné, z akých záverov vychádzal súd prvej inštancie posudzujúci dôsledky záverov trestného konania na prebiehajúce konanie o náhradu škody. Obsahom spisového materiálu nie je ani oslobodzujúce rozhodnutie trestného súdu, nemožno sa teda preskúmateľným spôsobom oboznámiť s jeho závermi pre následné osvedčenie úvahy konajúcich súdov smerujúcich k záverom o takom pochybení správcu, ktoré síce nedosahuje naplnenie trestnoprávnej skutkovej podstaty, avšak pre účely občianskoprávnej zodpovednosti je jeho pochybenie už porušením povinnosti v takom rozsahu, že vedie k povinnosti nahradiť škodu, ktorá v dôsledku jeho činnosti vznikla (pričom výška takejto škody musí byť určená naisto).

59. Dovolací súd uzatvára, že námietka dovolateľky, že pokiaľ súd prvej inštancie posúdil jej konanie spočívajúce v odkupovaní zmienek spoločnosti CI HOLDING ako porušenie povinnosti správcu konkurznej podstaty postupovať v konkurznom konaní s odbornou starostlivosťou, mal povinnosť sa minimálne vysporiadať s rozhodnutím vydaným v trestnom konaní, ktorým bola oslobodená spod obžaloby a s právnou argumentáciou v ňom obsiahnutou, je dôvodná. Polemika vznesená dovolateľkou (ktorú vzniesla už v základnom konaní a konštantne na rozpory medzi závermi v trestnom konaní a civilnom konaní poukazuje) je podstatná pre rozhodnutie v tejto veci. Konajúce súdy sa s ňou nevysporiadali v úplnosti a je žalovanej potrebné poskytnúť preskúmateľné a dostatočné odôvodnenie. Vecná správnosť záveru súdu prvej inštancie o porušení povinnosti žalovanej ako správcu konkurznej podstaty postupovať s odbornou starostlivosťou, a to uzatvorením značne rizikového obchodu z finančných prostriedkov získaných zo speňaženia majetku v konkurznej podstate určených na rozdelenie veriteľom úpadcu, a to bez zabezpečenia ochrany takto použitých finančných prostriedkov úpadcu, môže byť správny, avšak neobstojí bez vysporiadania sa s argumentáciou v rámci trestnoprávneho posúdenia, ktoré pre konečné závery o danosti povinnosti k náhrade škody bude nevyhnutné.

60. Najvyšší súd v zrušujúcom trestnom rozhodnutí (pozn. dovolacieho súdu: ktoré jediné je obsahom spisu) pri posudzovaní rozhodnutia, ktorým bola žalovaná uznaná za vinnú z trestného činu porušovania povinnosti pri správe cudzieho majetku podľa § 238 zákona č. 300/2005 Z. z. Trestného zákona v znení neskorších predpisov (ďalej len „TZ“) vyslovil, že ním bol porušený zákon, predmetný rozsudok krajského súdu zrušil a krajskému súdu prikázal, aby vec v predmetnom rozsahu znovu prerokoval a rozhodol. Zároveň konštatoval, že úprava povinnosti správcu v ustanovení § 8 ods. 2 ZKV „konať s odbornou starostlivosťou“ je všeobecná a abstraktná a jej obsahové vymedzenie je možné len cez špeciálnu a explicitne existujúcu zákonnú povinnosť (objektívna stránka skutkovej podstaty § 237, § 238 TZ... poruší všeobecne záväzným právnym predpisom ustanovenú povinnosť...). Musí ísť o povinnosť konkrétne existujúcu v špeciálnej norme zákona o konkurze a vyrovnaní, ktorá explicitne musí byť pre

potreby trestnej zodpovednosti vo forme normatívneho príkazu alebo zákazu. Najvyšší súd SR tak v predmetnej veci uzavrel, že pre potreby trestnej zodpovednosti a naplnenia skutkovej podstaty § 237 a § 238 TZ, je potrebná zákonom špeciálne a explicitne stanovená zákonná povinnosť, ktorou podľa senátu konajúceho vo veci všeobecná a abstraktná povinnosť správcu konkurznej podstaty konať s odbornou starostlivosťou nebola. V uvedenej veci tak najvyšší súd nekonštatoval, že žalovaná správkyňa konkurznej podstaty neporušila svoju povinnosť konať s odbornou starostlivosťou, ale konštatoval, že z pohľadu trestného práva pre naplnenie príslušnej skutkovej podstaty by bolo potrebné mať v zákone konkrétne špecifikovanú povinnosť správcu konkurznej podstaty konať alebo nekonať určitým spôsobom s finančnými prostriedkami úpadcu.

61. Neskôršie zjednocujúce stanovisko trestnoprávneho kolégia Najvyššieho súdu Slovenskej republiky zo dňa 25. septembra 2017, sp. zn. Tpj 28/2017 publikované v Zbierke stanovísk najvyššieho súdu a rozhodnutí súdov Slovenskej republiky č. 6/2017 ako R 51/2017, ktoré vzhľadom na výkladové rozdiely riešilo otázku, či je možné porušením povinnosti správcu podstaty postupovať pri výkone funkcie s odbornou starostlivosťou podľa § 8 ods. 2 ZKV spáchať trestný čin porušovania povinnosti pri správe cudzieho majetku podľa § 237 alebo podľa § 238 TZ uzavrelo, že aj porušením povinnosti postupovať pri výkone funkcie s odbornou starostlivosťou sa môže správca dopustiť spáchania trestného činu porušovania povinnosti pri správe cudzieho majetku podľa § 237 alebo § 238 Trestného zákona.

62. Citované stanovisko je podstatné pre rozhodnutie v tejto veci v tom ohľade, že pripúšťa také riešenie, kedy závery trestného súdu (vedúce k oslobodeniu obžalovaného) neznameniajú, že by trestný súd vyslovil, že žalovaný sa skutkom, z ktorého titulu mala vzniknúť žalobcovi škoda uplatňovaná v tomto konaní, nedopustil porušenia povinnosti (aj keď všeobecnej a abstraktnej) konať s odbornou starostlivosťou. Znamenajú len, že v tom čase prijali súdy konajúce v trestnej veci žalovaného výklad, že pre vyvodenie trestnej zodpovednosti je potrebné porušenie vo všeobecne záväznom právnom predpise presnejšie vymedzenej povinnosti. Dovolací súd tu akcentuje, že interpretácia právnej normy trestného práva prijaté trestným súdom sa teda nemôže vzťahovať na svojím účelom a zaradením v systéme práva odlišnú právnu normu obsiahnutú v § 420 OZ.

63. Dovolací súd však v kontexte tvrdeného nesprávneho posúdenia veci nevykonaním dokazovania a nepreskúmateľnej úvahy o naplnení všetkých predpokladov vzniku nároku na náhradu škody zo strany žalobcu zdôrazňuje opodstatnenosť tejto námietky dovolateľky aj v súvislosti s tým, že súd prvej inštancie k ďalšiemu predpokladu zodpovednosti žalovanej za škodu, a to vzniku samotnej škody, uviedol, že na moment vzniku škody a jej výšku má vplyv skutočnosť, že žalovanej sa nepodarilo vymôcť finančné prostriedky od spoločnosti CI HOLDING, a zároveň vyhlásením konkurzu na vystaviteľa zmenky už bolo žalovanej zrejmé, že dlžník je platobne neschopný, pričom vymáhanie plnenia bolo znemožnené v dôsledku právnych účinkov vyhlásenia konkurzu na neho. Plnenie zo strany dlžníka tak do konkurznej podstaty nebolo poskytnuté. Zmenšením majetku úpadcu o sumu zodpovedajúcu zmenkovej istine tak vznikla žalobcovi škoda. Ďalej súd prvej inštancie uviedol, že výška škody je v tomto prípade suma, o ktorú sa zmenšil majetok úpadcu. Žalovaná speňažením majetku úpadcu získala finančné prostriedky, ktoré patrili úpadcovi a ktoré bola povinná úpadcovi vydať. Žalovaná v konaní pred súdom prvej inštancie argumentovala, že škoda doposiaľ nevznikla z dôvodu, že konkurz na majetok spoločnosti CI HOLDING stále prebieha, a nie je zrejmé v akej miere bude uspokojená prihlásená pohľadávka žalobcu. Keďže škoda doteraz nevznikla a doposiaľ nemožno ustáliť jej výšku, je rozhodovanie o náhrade škody podľa žalovanej predčasné. Dovolací súd sa s touto námietkou dovolateľky stotožňuje.

64. Dovolací súd tu uzatvára, že v odôvodnení rozhodnutia súdu prvej inštancie (ktorá vada sa preniesla aj do rozhodnutia súdu odvolacieho) nenašiel odpoveď na otázku, ako sa vysporiadal s argumentáciou týkajúcou sa pohľadávky úpadcu prihlásenej v konkurze spoločnosti CI HOLDING, ktorý ešte nebol ukončený a v ktorom môže prísť k čiastočnému uspokojeniu pohľadávky úpadcu žalobcu, čo prirodzene bude mať za následok zníženie výšky škody uplatňovanej žalobcom v tomto konaní. Žalobca v konaní netvrdil a nepreukazoval, že uspokojenie úpadcu bude nulové, tvrdil len, že vzhľadom na dostupné informácie bude zanedbateľné. Na základe takýchto tvrdení žalobcu a následne aj v súlade s ustáleným

skutkovým stavom nie je zjavné, ako možno v čase, kedy ešte výška uspokojenia úpadcu v konkurze nie je známa, uložiť žalovanej povinnosť nahradiť škodu, ktorej výška tak v skutočnosti ešte zistená nie je. Podľa názoru dovolacieho súdu za takto ustáleného skutkového stavu v čase rozhodovania súdu prvej inštancie ešte ani neprišlo ku vzniku škody, a to vzhľadom na tú skutočnosť, že stále môže prísť k (aj keď len čiastočnému) uspokojeniu pohľadávky úpadcu, ktorá je prihlásená v konkurze spoločnosti CI HOLDING.

65. Dovolací súd ešte na okraj, v súvislosti s námietkami dovolateľky rozporujúcimi možnosť uzavrieť posúdenie skutku a naplnenie jeho predpokladov rozdielne v konaní trestnoprávnom a občianskoprávnom, upriamuje pozornosť na posudzovanie trestnoprávnej zodpovednosti vo vzťahu k občianskoprávnej/deliktuálnej zodpovednosti, ako aj k predpokladom vedúcim k možnému odchýleniu sa od záverov, v Náleze Ústavného súdu SR pod č. k. I. ÚS 409/2014-31 zo dňa 8. apríla 2015. Ústavný súd, posudzujúci námietku sťažovateľky, že súd prvej inštancie nie je oprávnený posudzovať záväznosť dvoch protichodných právoplatných rozhodnutí vydaných v tej istej trestnej veci, vyslovil, že je potrebné správne aplikovať ustanovenie § 135 ods. 1 Občianskeho súdneho poriadku, z ktorého vyplýva, že súd je pri rozhodovaní viazaný iba výrokom rozsudku, z ktorého vyplýva, že bol spáchaný trestný čin a o tom, kto je páchatelom trestného činu. Oslobodzujúcim rozsudkom súd viazaný nie je. Zároveň je potrebné uviesť, že obžalovaný bol oslobodený spod obžaloby podľa § 285 písm. b/ Trestného poriadku, teda preto, že skutok, pre ktorý bolo proti nemu vedené trestné stíhanie, nie je trestným činom. Oslobodenie spod obžaloby neznamena, že sa skutok nestal, a teda že ním obžalovaný nemohol spôsobiť škodu, náhrady ktorej sa sťažovateľka v trestnom konaní domáhala, a teda že v konečnom dôsledku nemá nárok na náhradu škody.

66. Na základe uvedeného dospel dovolací súd k záveru, že v konaní došlo k tzv. vade zmätočnosti (§ 420 písm. f/ C. s. p.), nakoľko súdy nižšej inštancie nesprávnym procesným postupom znemožnili sporovej strane, aby uskutočnila jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces. Zistenie takejto vady v procesnom postupe súdov, ktorý predchádzal vydaniu dovolaním napadnutého rozhodnutia, zakladá nielen prípustnosť dovolania, ale aj jeho dôvodnosť. V danej procesnej situácii (nedostatočne osvedčený skutkový stav a vykonané dokazovanie), prichádza v dovolacom konaní do úvahy ako dôsledok zistenej vady (zmätočnosti) procesného postupu len zrušenie oboch rozhodnutí súdov nižšej inštancie. Preto dovolací súd rozsudok odvolacieho súdu zrušil (§ 449 ods. 1 C. s. p.) a keďže dôvody, pre ktoré bolo zrušené rozhodnutie odvolacieho súdu, sa vzťahujú aj na rozhodnutie súdu prvej inštancie a nápravu nemožno dosiahnuť len zrušením rozhodnutia odvolacieho súdu, dovolací súd zrušil aj rozsudok súdu prvej inštancie (§ 449 ods. 2 C. s. p.) a vec mu vrátil na ďalšie konanie (§ 450 C. s. p.).

67. V novom rozhodnutí súd prvej inštancie rozhodne aj o trovách pôvodného a dovolacieho konania (§ 453 ods. 3 C. s. p.).

68. Rozhodnutie prijal senát Najvyššieho súdu Slovenskej republiky pomerom hlasov 5 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.